

ÄR NI PÅ GÅNG?

En modell för att mäta kommuners
öppna-data-mognad

JÖRGEN DEHLIN
Juni 2022

Länsstyrelsen
Skåne

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonder

1. BAKGRUND

Länsstyrelsen Skåne har blivit beviljade medel till en förstudie inom ramen för den Europeiska Unionens regionala utvecklingsfond för Skåne-Blekinge, med målet att utveckla ett analysverktyg för att mäta de skånska kommunernas öppna-data-mognad. Med öppen-data mognad avser vi det arbetssätt och den ambitionsnivå en kommun tillämpar när det gäller sitt arbete med öppna data.

Målet är att förstudien leder fram till ett genomförandeprojekt där de skånska kommunerna erbjuds att få sitt öppna-data-arbete analyserat och med utgångspunkt från analysen få presenterat en handlingsplan som formulerar målbilder, på kort och lång sikt, för den enskilda kommunens arbete med öppna data samt en strategi för att löpande internt följa upp och revidera detta arbete.

2. VAD ÄR ÖPPNA DATA OCH VAD ÄR DET BRA FÖR?

Öppna data är olika former av digital information som finns tillgänglig för vem som helst att använda, återanvända och distribuera utan andra krav än källangivelse; inga begränsningar som avgifter, patent eller upphovsrätt får finnas. Den information som utgör öppna data kan vara text, siffror och statistik, bilder och ljud. Öppna data kan förekomma i alla sektorer av samhället; privat, offentlig, akademi, civilsamhällets organisationer med flera. I denna rapport sätts fokus på offentlig sektors öppna data; och primärt då på kommunerna.

Nyttan med öppna data kan sammanfattas i ordet transparens. Den offentliga sektorn, i form av myndigheter, regioner och kommuner, samlar in, producerar, reproducerar och sprider en mängd information inom många olika verksamhetsområden. Information som framställs av offentliga aktörer utgör en omfattande, diversifierad och värdefull kunskapsresurs. Genom att göra det enkelt för medborgare, företag, akademien, civilsamhället med flera att ta del av, och vidareanvända, information från den offentliga sektorn förbättras möjligheterna till informationsspridning och därmed till innovation, kreativitet, synergier och inte minst ökat demokratiskt inflytande i samhället.

Öppna data kan ses som en nödvändig förutsättning för att skynda på processen med att nå de 17 globala hållbarhetsmålen. Tillgång till information är en förutsättning för att kunna förändra och utveckla.

Genom att den informationen, som inbegriper även dynamiska data, tillhandahålls i användbara och elektroniska format kan fler hitta nya sätt att använda den. Tillgång till mer data och information skapar nya möjligheter för kunskapsinhämtning på en rad olika sätt.

3 (22)

Förutom att enkelt kunna hitta information som skapar ny kunskap om samhället och offentliga verksamheter möjliggörs också nya förmågor inom till exempel dataanalys, datavisualisering, datahantering, källkritik, men också förmågan att samverka och samskapa innovativt.

Att data blir öppen och mer strukturerad skapar nya möjligheter till effektiviseringar inom offentlig förvaltning; till exempel möjliggörs nya former av samverkan och innovativ utveckling mellan offentliga förvaltningar, medborgare, näringsliv, akademi och civilsamhället samt att tillgången till mer information kan utveckla formerna för dialoger mellan samhällets olika aktörer.

Att öppna upp data och gränssnitt ger möjligheter för offentliga verksamheter att skapa nya sätt att möta kunden/brukaren och att leverera hållbar välfärd. Sett i ett framtidsperspektiv är öppna data nödvändigt för att förstå vårt samhälle, skapa förutsättningar för demokrati och delaktighet och för att driva på innovation och kreativitet att lösa mänsklighetens samtida och framtida utmaningar.

De svenska kommunerna är en nyckelaktör när det gäller publicering av offentliga öppna data. Kommunerna sitter på stora mängder information som, när den offentliggörs på ett enkelt och lättillgängligt sätt, bidrar till en positiv och hållbar utveckling av samhället. Alla kommuner publicerar idag öppna data i någon form; men mängden, metoden och ambitionsnivån skiljer sig åt väsentligt.

---

3. VÅR UTGÅNGSHYPOTES

Vår förstudie ska, långsiktigt, leda fram till ett genomförandeprojekt där vi kan se en ökad användning och publicering av öppna data bland kommunerna i Skåne. Vår utgångshypotes är att detta i sin tur leder till ökad innovationskraft hos näringslivet och akademien i Skåne, i och med att de på ett lättillgängligt och kostnadseffektivt sätt får tillgång till den enorma mängd information som samlat finns hos Skånes kommuner i form av metadata, kartor, miljödata, statistik, geodata m.m.

---

4. NÄRINGSLIVETS BEHOV AV ÖPPNA DATA

Myndigheten för Digital Förvaltning (DIGG) konstaterade i rapporten med det korta och kärnfulla namnet "Uppdrag att öka den offentliga förvaltningens förmåga att tillgängliggöra öppna data, bedriva öppen och datadriven innovation samt använda artificiell intelligens", som publicerades i januari 2021, att "Sverige går idag miste om möjligheter till tillväxt, utveckling och effektivisering i näringslivet samt effektivisering och ökad transparens i den offentliga förvaltningen och för samhället i sin helhet på grund av bristen på tillgängliggjorda öppna data."

4 (22)

Sverige håller inte jämna steg med andra jämförbara länder på området och ligger för närvarande på plats 31 av 32 i OECD:s senaste mätning "OURdata Index"¹.

I sin rapport konstaterar DIGG att "Fortsatta främjande insatser rekommenderas för att öka mängden användbara data från offentlig förvaltning, öka vidareutnyttjandet och nyttoskapandet i samhället".

Man kan ställa sig frågan varför företag inte skapar potentiellt lönsamma produkter och tjänster med hjälp av öppna data i högre utsträckning än vad som är fallet idag. Den främsta anledningen är att mycket av den information som företag är intresserade av inte är publicerad, och att det som är publicerat kan ha ett format som inte går att använda på ett enkelt sätt.

Öppna data från offentlig sektor kan ses som grundförutsättningen i en utveckling där algoritmer ger förslag, processer automatiseras och affärsmodeller förändras. Utan tillgång till data står sig analysverktyg och algoritmer slätt. Mycket av det vi benämner AI och maskininlärning kräver tillgång till öppna data för att överhuvudtaget kunna tränas upp för att kunna lösa komplexa uppgifter.

Den information som skapas i offentlig sektor kan vara till mycket stor nytta i andra sammanhang. En kommun och myndighet själv, eller andra aktörer, kan sammanställa eller förädla informationen. På så vis kan informationen användas för andra ändamål och få ett värde inte bara för ursprungsverksamheten utan även för andra intressenter; offentliga såväl som privata.

Även information som isolerat sett inte har något värde utanför en viss kommun eller myndighet kan i en sammanställning, där information från olika verksamheter har länkats ihop, få ett värde. En sådan förädlad version av information kan vara värdefull i en bredare krets, vilket medför att ursprungsinformationen i sig också blir attraktiv att ha tillgång till.

Information från till exempel en kommun kan alltså många gånger ha ett betydande värde för enskilda eller företag. Genom att bidra till förbättrad effektivitet kan en ökad tillgång till information från kommuner och myndigheter ha mycket stora positiva samhällsekonomiska effekter.

Genom publicering av kommunala öppna data ges näringslivet och akademien tillgång till information som stimulerar och snabbar på hållbar tillväxt och innovation. Att öka den offentliga sektorns publicering av öppna data är ett uttalat mål från Riksdagen och Regeringen för att öka Sveriges innovationskraft.

---

1. OECD: Open, Useful and Re-usable data (OURdata) Index: 2019

Tillgång till öppna data stimulerar och stödjer näringslivet när det gäller bland annat:

- KAPITALFÖRSÖRJNING
- INTERNATIONALISERING
- DIGITALISERING
- AFFÄRSUTVECKLING
- KOMPETENSFÖRSÖRJNING
- GRÖN OMSTÄLLNING
- FORSKNING OCH UTVECKLING
- HÅLLBAR TILLVÄXT
- KONKURRENSKRAFT

---

5. ÖPPNA DATA OCH DEN SKÅNSKA UTVECKLINGSSTRATEGIN ” DET ÖPPNA SKÅNE 2030”

Vårt projekt ligger i linje med den skånska utvecklingsstrategins mål om att ”Skåne ska vara en stark och hållbar tillväxtmotor” och att ”Skåne ska utveckla framtidens välfärd”. Tillgång till öppna data bidrar till att jämna ut sociala och territoriella skillnader i Skåne, samtidigt som öppna data är tillgängliga för alla på samma villkor oavsett könsidentitet, ålder, etnicitet, religiös tillhörighet, sexuell läggning, fysisk och psykisk funktionalitet, nationalitet, utbildningsnivå etc.

---

6. NÄRINGSLIVET, ÖPPNA DATA, AGENDA 2030 OCH DE GLOBALA MÅLEN

Agenda 2030 och de globala målen syftar till att skapa en långsiktig hållbar utveckling. En hållbar utveckling innebär att vi tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov. Det innebär att vi måste leva på ett sätt idag som innebär att framtida generationer ska kunna ha samma möjligheter som vi.

De tre dimensionerna av hållbar utveckling, de ekonomiska, sociala och miljömässiga, var en viktig utgångspunkt i framtagandet av de globala målen. Dessa tre perspektiv genomsyr målen för att skapa en hållbar, inkluderande och rättvis utveckling för alla.

En ökad publicering av offentliga öppna data bidrar till att skapa förutsättningar för att snabbare nå de 17 globala hållbarhetsmålen. Företagen och akademien har en central roll i arbetet med de globala målen; det krävs innovation och ekonomisk tillväxt, som samtidigt värnar social och miljömässig hållbarhet.

För att nå de 17 målen, de 169 delmålen och de drygt 230 globala indikatorerna behöver näringslivet, rent generellt, se över sina strategier och justera ambitionerna för att kunna leverera positiva bidrag till målen. Oavsett hur stort eller litet ett företag är, och oavsett bransch, kan alla vara med och bidra. Här är offentliga öppna data en viktig kunskapsresurs och input.

I ett försök att skynda på processen med en ökad publicering av offentliga öppna data la den svenska regeringen i mars 2022 fram en proposition om en ny lag för den offentliga sektorns tillgängliggörande av data². Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv³ om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.

Lagen ska gälla när en myndighet, ett organ som jämställs med en myndighet eller ett offentligt företag tillgängliggör data för vidareutnyttjande. Det införs bland annat ett krav på i vilka format som olika slag av data ska göras tillgängliga. Vidare regleras vad som ska gälla i fråga om tilldelning av exklusiv rätt att vidareutnyttja data samt uttag av avgifter och utformning av villkor när data görs tillgängliga.

I lagförslaget konstaterar man att data är grunden för den digitala ekonomin. Att skapa ett rättsligt stöd för att offentlig sektor på ett öppet, säkert och effektivt sätt ska kunna tillgängliggöra data är ett viktigt steg i den digitala omvandlingen av samhället. Lagförslaget betonar att öppna data är en förutsättning för innovation, för att skapa nya lösningar och tjänster, effektivisera verksamheter och utveckla artificiell intelligens.

Regeringen noterar vidare i lagförslaget att den offentliga sektorn står för en stor del av produktionen av de datamängder som hela det digitala samhället bygger på. Att ta vara på de värden som en ökad tillgång till data kan skapa skulle därmed kunna bidra till att öka tillväxten i samhället.

Den nya lagen, som föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022, innehåller dock ingen skyldighet för myndigheter att tillgängliggöra data, eller en rättighet för enskilda att få tillgång till data.

---

2. "Den offentliga sektorns tillgängliggörande av data";
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lagratsremiss/2022/03/den-offentliga-sektorns-tillgangliggorande-av-data/>

3. Europaparlamentets och rådets direktiv 2019/1024

---

7. HUR SER NÄRINGSLIVET PÅ OFFENTLIGA ÖPPNA DATA?

Det finns både internationella och nationella analyser och rapporter som stödjer näringslivets behov av offentliga öppna data för sin innovations- och utvecklingsförmåga.

Svenskt Näringsliv konstaterar i rapporten "EU:s datastrategi och datadelning" från januari 2021 att "en omfattande tillgång till offentliga data möjliggör att dessa används för att vidareutveckla befintliga verksamheter samt framställa nya innovativa lösningar". Svenskt Näringsliv noterar även att "alla initiativ som främjar och ökar tillgången till data genererade av offentliga organ bör vara att betrakta som positiva för utvecklingen".

I rapporten "Open Data for Business Development in the Swedish ICT-sector" från år 2020 skriver Hanna Bondesson och Axel Rahm vid Lunds Tekniska Högskola "that there is potential for companies to create or increase revenue streams through open data, but that lack of primary, continuous data could be hindering the adoption".

I projektet "Öppna data för fler", initierat och finansierat av Region Skåne och Malmö stad, har Media Evolution under våren 2021 genom djupintervjuer och enkäter analyserat det skånska näringslivets behov kring öppna data. Här konstaterar man att "näringslivet är i ökande grad intresserade av och redo att använda öppna data". Man noterar att det behövs fortfarande ökad kunskap i frågan, men det går att komma en bra bit på vägen genom att aktivt marknadsföra den offentliga öppna data som finns tillgänglig gentemot näringslivet.

För att analysera vilka dataströmmar som ska prioriteras att bli öppna data rekommenderar Media Evolution att offentlig sektor bör kommunicera vad som skulle kunna tillgängliggöras och låta näringslivet och andra intressenter peka på vad som kan vara användbart.

I öppna data-utredningen från 2020 (SOU 2020:55), "Innovation genom information", löper tesen om att öppna data är en nödvändighet för näringslivets innovationskraft som en röd tråd.

Inom ramen för vår förstudie har vi varit i kontakt med ett antal företrädare för näringslivet i Sverige och Skåne för att stämna av om, och hur, man arbetar med öppna data⁴.

Det sammanfattande intrycket av dessa kontakter är att tillgången till offentliga öppna data är ett intressant område för näringslivet och dess organisationer; men det är inget man arbetar aktivt med. Rent generellt anser man det viktigt att näringslivet har tillgång till offentliga öppna data och att denna mängd data succesivt ökar.

8. AKADEMIN OCH ÖPPNA DATA – VAD HÄNDER?

Hur ser det då ut inom den svenska akademien när det gäller öppna data? Vi har varit i kontakt med ett antal av universitetet i Sverige och i Köpenhamns-området för att höra om, och hur, de arbetar med öppna data⁵.

Här blir det sammanfattande intrycket att det bedrivs en del forskning, men inget specifikt kring just mognad när det gäller offentliga öppna data.

Det ur vårt perspektiv mest intressanta projektet är "Digital Mognad i Offentlig Sektor – DiMiOS" vid Swedish Center for Digital Innovation på Institutionen för tillämpad IT vid Göteborgs Universitet. DiMiOS som är en evidensbaserad modell för att mäta den digitala mognaden. DiMiOS visar vad en organisation gör bra och vad den behöver bli bättre på. Den har dock inget specifikt fokus på öppna data⁶.

Digital mognad definieras i DiMiOS som organisationens förmåga att tillgodogöra sig nyttorna med digitalisering. Mätning och uppföljning av digital mognad sker genom bedömning av organisationen i två dimensioner:

1. Digital förmåga - den första dimensionen rör den digitala förmågan, det vill säga organisationens förmåga att förstå, fånga och förändra på basis av digitala möjligheter. En organisation med hög digital förmåga utmärks av att man har en hög nivå av verkningsgrad avseende digitala initiativ.

2. Digitalt arv - den andra dimensionen rör det digitala arvet, dvs tidigare genomförda investeringar avseende infrastruktur etc. Organisationen kan antingen ha ett digitalt arv som begränsar nya digitala initiativ eller möjliggör dessa.

4. Följande organisationer har lämnat input till rapporten: Svenskt Näringsliv (Stockholm och Malmö), Företagarna (Stockholm och Malmö), Medicon Valley Alliance (Köpenhamn), Ideon Science Park (Lund), Medicon Village Innovation AB (Lund), DigIT Hub (Lund), MetaSolutions AB (Stockholm), Handelskammaren (Malmö), Lantbrukarnas Riksorganisation (Stockholm).

5. Följande universitet och högskolor har lämnat input till rapporten: Lunds Universitet, Malmö Universitet, Göteborgs Universitet, Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm, Linnéuniversitetet i Växjö, Umeå Universitet, Jönköpings Universitet, Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå, Högskolan Kristianstad, Copenhagen Business School, IT Universitetet i Köpenhamn.

6. <https://www.digitalforvaltning.se/dimios/>

På Linnéuniversitetet i Växjö har man gjort en jämförande studie av de nationella öppna-data-plattformarna i Sverige, Norge och Danmark, men dock inget specifikt om öppna-data-mognad.

Vid Sveriges Lantbruksuniversitet i Umeå bedriver man sedan 2013 ett systematiskt kvalitetsarbete för datahantering inom miljöanalys (miljö-övervakning). Mål och krav för kvalitetsarbetet har man samlat i ett dokument som kallas "Kvalitetsguiden". Kraven i guiden är grupperade i en processmodell bestående av processer för samla in, ta emot, lagra och tillhandahålla data samt styrning och stöd. I processen "tillhandahålla data" finns krav som kan sägas gälla öppna-data-mognad.

---

9. MYNDIGHETERNA OCH ÖPPNA DATA

Myndigheterna är ju en viktig aktör när det gäller offentliga öppna data. Hur ser de på det arbetet? För att besvara den frågan kontaktade vi ett antal av de centrala spelarna i "myndighets-Sverige" när det gäller öppna data⁷.

Myndigheten för Digital Förvaltning (DIGG) är ju den myndighet som övergripande ansvarar för den digitala utvecklingen i Sverige och man arbetar aktivt för att främja tillgängliggörande och vidareutnyttjande av data från den offentliga förvaltningen. DIGG konstaterar att data och information är en viktig resurs med möjlighet att bidra till en rad olika positiva värden för samhället.

---

7. Följande organisationer har lämnat input till rapporten: Nationell Dataverkstad för regional & kommunal datadelning, Västra Götalandsregionen (Göteborg), Myndigheten för Digital Förvaltning-DIGG (Sundsvall), Ekonomistyrningsverket-ESV (Stockholm), Vetenskapsrådet (Stockholm), Sveriges Kommuner och Regioner-SKR (Stockholm), Research Institutes of Sweden-RISE (Lund).

DIGG har inte arbetat med modeller för att mäta öppna-data-mognaden i Sverige. I den svenska nationella datastrategin⁸ finns det inspel till vad man ska mäta för slags förutsättningar för att främja data-mognad. Strategin utgår från ett antal antaganden som den benämner som "förmågor" och som måste finnas inom offentlig förvaltning för att kunna arbeta med data som strategisk resurs. Om dessa antaganden stämmer eller inte är en separat fråga.

Några som påbörjat arbete med data-mognad är Ekonomistyrningsverket (ESV). ESV genomför för närvarande ett utvecklingsarbete kring digital mognad/databeredskap av ESV:s egna rapporter och remissvar. Det görs inom ramen för en Vinnovafinansierad satsning som leds av AI Sweden med namnet "Databeredskapsverkstaden".

Vetenskapsrådet har hittills inte finansierat någon forskning kring digital mognad, men däremot har man ett regeringsuppdrag om ett nationellt forskningsprogram om "Digitaliseringsens samhälleliga konsekvenser".

Research Institutes of Sweden (RISE) har arbetat mycket kring öppna data inom offentlig sektor; dels från ett samverkansperspektiv inom myndighetsdrivna öppna data-ekosystem, men även praktiskt och då framförallt gällande IoT-data genom projekten "City-as-a-Platform" och "Smart City Lab". RISE driver även ett projekt som heter "Digitaliseringsindex", där man jämför digitaliseringsgraden geografiskt i Sverige och kopplar detta till politiska beslut. Även här är öppna data en av många andra mätvariabler.

Till "myndighets-Sverige" får vi väl även räkna Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Där har man inte bedrivit något samlat och övergripande arbete kring öppna data; däremot lite olika punktinsatser som incitament till kommunerna att öka sin publicering av öppna data.

SKR erbjuder ett verktyg som underlättar för kommuner och regioner att komma igång med publicering av öppna data⁹. Verktyget hämtar och skapar länkar till respektive kommuns eller regions data som redan finns publicerade i databasen Kolada. Informationen som verktyget hämtar från kommuner och regioner bearbetas först hos ett flertal myndigheter och organisationer. Därefter analyseras informationen av "Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA)", som slutligen publicerar nyckeltal i verktyget.

---

8. [Data för ett kunskapsbaserat och innovativt Sverige \(regeringen.se\)](#)

9. <https://oppnadata.skl.se/page/firstpage>

10. NATIONELLA OCH INTERNATIONELLA EXEMPEL PÅ ARBETE KRING ÖPPNA DATA OCH DIGITAL MOGNAD

Det är självfallet extremt svårt, för att inte säga omöjligt, att få en helhetsbild av det arbete som bedrivs i Sverige och internationellt kring digital mognad kopplat till öppna data. Förutom exemplen ovan finns det dock ett antal projekt att lyfta fram som intressanta benchmarks.

Inom ramen för den Europeiska regionala utvecklingsfonden driver Region Skåne för närvarande projektet "Skånsk Samverkan för Innovativ informationshantering - S2I2".¹⁰ Projektet tar sin utgångspunkt i säker digital kommunikation och där öppna data är en av förutsättningarna. Ett av målen för S2I2 är att öka publiceringen och användningen av öppna data hos kommuner och näringsliv i Skåne.

Projektet "Öppna data för fler" är initierat och finansierat av Region Skåne och Malmö stad och genomfört av klusterorganisationen Media Evolution.¹¹ Målet med projektet har varit att offentliga organisationer (regioner, kommuner, myndigheter) ska kunna accelerera och prioritera sitt arbete med att tillgängliggöra den data de har genom att bättre förstå vilka behov som potentiella användare av data har. Projektet har riktat sig till det skånska näringslivet med syftet att öka kunskap och ta reda på vilka behov olika branscher har när det kommer till öppna data. Projektet presenterade sin slutrapport i augusti 2021. För att öka sannolikheten att näringslivet använder öppna data från den offentliga sektorn konstaterade man i rapporten att det går att utkristallisera ett antal övergripande behov:

- DATAN BEHÖVER FÖLJA STANDARDER
- VARA AV SÅ HÖG KVALITET SOM MÖJLIGT
- TILLGÄNGLIGGÖRAS I DATASJÖAR ISTÄLLET FÖR SILOS
- MAN SKA HJÄLPAS ÅT MED DATASÄKERHET

10. <https://utveckling.skane.se/tema/skans-samverkan-for-innovativ-informationshantering/>

11. <https://www.mediaevolution.se/oppna-data-for-fler/>

I Västra Götalandsregionen drivs sedan 2019 projektet "Regional samverkan öppna data i Västra Götaland".¹² Projektets syfte är att stimulera och underlätta för kommunala och regionala förvaltningar att tillgängliggöra öppna data genom att etablera en stark regional samverkan som stöttar och driver på arbetet.

Sveriges 21 länsstyrelser genomför, sedan ett antal år tillbaka, ett gemensamt projekt där man analyserar vilken av länsstyrelsernas samlade kunskap och information som kan publiceras som öppna data och hur detta kan ske på ett rättssäkert sätt.

IT-företaget Visma har något man kallar "Digitaliseringsindex" som mäter företags digitaliseringsgrad när det gäller tidrapportering, löneredovisning, fakturaflöden etc.¹³ Inget uttalat fokus på öppna data.

Företaget MetaSolutions har ett självskattningstest där organisationer kan få en indikation kring hur de ligger till i sitt öppna-data-arbete.¹⁴

Under ledning av Holbaek kommun på Själland har Länsstyrelsen Skåne under 2018-2021 varit partner i EU Interreg ÖKS-projektet "ProAktiv", ett projekt med målet att öka produktionen av förnybar energi. Inom ramen för "ProAktiv" har Länsstyrelsen Skåne undersökt om, och i så fall hur, kommunerna i Öresundsregionen publicerar öppna data. Här har vi kunnat konstatera att kommunernas arbete med öppna data behöver stimuleras på olika sätt för att utvecklingsgraden ska kunna öka.

Organisationen Data Orchard i Staunton-on-Wye i Wales har utvecklat en modell som heter "Data Maturity Assesment Tool" som mäter datamognad rent generellt, utan specifikt fokus på öppna data.¹⁵

Brittiska "Government Data Quality Hub" har även de en modell för att mäta datamognad; "The Government Data Quality Framework".¹⁶ Inte heller där finns något fokus på öppna data.

Tim Berners-Lee, mannen bakom "World Wide Web", har tagit fram något han kallar "5 star Open Data".¹⁷ Det är en utvecklingsmodell i fem steg som organisationer kan tillämpa för att utveckla sitt öppna-data-arbete. Nivå 1 är det väldigt basala och nivå 5 det mogna och välutvecklade.

---

12. <https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/digitalisering/oppna-data/>

13. <https://www.visma.se/digitaliseringsindex/>

14. <https://entryscale.com/sv/2020/06/hur-bra-ar-din-verksamhet-pa-oppna-data/>

15. [Data Orchard](#)

16. [The Government Data Quality Framework: guidance - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

17. [5-star Open Data \(5stardata.info\)](#)

I New Zealand publicerar staten öppna data på en sida som heter "Data.govt.nz".¹⁸ Åren 2017 och 2018 genomförde man en "mognadsstudie" som baserades på hur mycket öppna data olika myndigheter publicerade.

"The Data Science and Public Policy Lab" vid Carnegie Mellon University i Chicago, USA har utvecklat något de kallar "Data Maturity Framework".¹⁹ En modell som mäter IT-mognad, utan särskilt fokus på öppna data.

I vår omvärldsanalys har kunnat hitta 3 modeller som mera specifikt mäter öppen-datat-mognad; två där det sker i dialog med den organisation man granskar och en som sker genom extern validering av olika variabler.

Myndigheten Higher Education Statistics Agency UK (HESA) samlar in statistik kring högre utbildning i Storbritannien. De har tagit fram ett verktyg för ökad publicering av öppna data, där en del är en självskattning kring hur man uppfattar sin organisations arbete med öppna data och som implicit blir en mognads-mätning.²⁰

En liknande modell för självskattning har Open Data Institute (ODI) i London, UK; en "non-profit" organisation, med rötterna i universitetet i Oxford, som i ett brett perspektiv arbetar med att utveckla öppna data i samarbete med näringslivet och offentlig sektor.²¹

EU-kommissionen låter varje år kartlägga medlemsländernas mognad inom öppna data, genom en så kallad "Open Data Maturity Report". Detta görs i form av en extern validering enligt ett antal variabler, på en övergripande nationell nivå.²²

---

18. [Discover and use data - data.govt.nz](#)

19. [Data Maturity Framework – Data Science and Public Policy \(datasciencepublicpolicy.org\)](#)

20. [Data Capability: Full toolkit | HESA](#)

21. [Open Data Maturity Model - The ODI](#)

22. <https://data.europa.eu/en/news/open-data-maturity-report-2021-out>

11. PUBLICERAR KOMMUNER ÖPPNA DATA IDAG?

Hur ser det då ut; publicerar svenska kommuner öppna data?

Som tidigare nämnts var Länsstyrelsen Skåne under åren 2018-2021 partner i Interreg ÖKS-projektet "ProAktiv", där vi bland annat undersökte om, och i så fall hur, kommunerna i Öresundsregionen publicerade öppna data.

För att få ett svar på den frågan genomförde vi 2019 en enkät till kommunerna i Skåne, Sjælland och på Bornholm²³. I enkäten definierade vi öppna data som "olika former av digital information som finns tillgänglig för alla medborgare på kommunens hemsida/webb. Den information som utgör öppna data kan vara text, siffror och statistik, bilder och ljud".

Enkäten skickades digitalt ut till 46 danska och 33 svenska kommuner. Från dansk sida inkom 16 svar och från svensk sida 18 svar; vilken ger en dansk svarsfrekvens på 35% och en svensk på 55. Den låga svarsfrekvensen gör att analysen snarare får ses som tentativ än statistiskt säkerställd; men det skickar ändå vissa signaler.

Av enkäten kunde vi dra bland annat följande slutsatser:

Utvecklingen avseende öppna data bland kommunerna tenderar att, till stora delar, vara likartad på båda sidorna av Öresund. Det kommunala arbetet med öppna data i Öresundsregion kan anses vara påbörjat, men har inte kommit så långt.

Som hinder för publicering av öppna data dominerar juridiska problem på dansk sida, medan finansiering och kunskapsbrist anses vara ett problem på den svenska sidan av Öresund.

Vägen framåt när det gäller öppna data hos kommunerna i Öresunds-regionen kan sammanfattas i ordet utbildning. Nyttorna med öppna data måste lyftas fram och kompetensen hos kommunerna höjas rent generellt; både vad gäller tekniska lösningar och relevant sakinnehåll. Detta gäller såväl på den danska som den svenska sidan av Öresund.

Av dessa resultat kan vi utgå från att de skånska kommunerna även är representativa för resten av kommun-Sverige; det finns ett intresse för publicering av öppna data, men arbetet befinner sig rent generellt i ett initialläge.

23. "Öppna data i Öresundsregionen; analys av kommunernas användning av öppna data", Jörgen Dehlin och Jelena Zec, Länsstyrelsen Skåne, 2019.

Detta innebär i sin tur att en utvärderingsmodell kring kommuners öppna-data-mognad bör ta sin utgångspunkt i det faktum att de flesta kommuner befinner sig i ett uppstartsstadium kring öppna data snarare än att processer och arbetsmetoder kring öppna data är etablerade och initierade.

Utvärderingsmodellen bör således bygga på enkelhet snarare än komplexitet, för att bli ett funktionellt verktyg framåt.

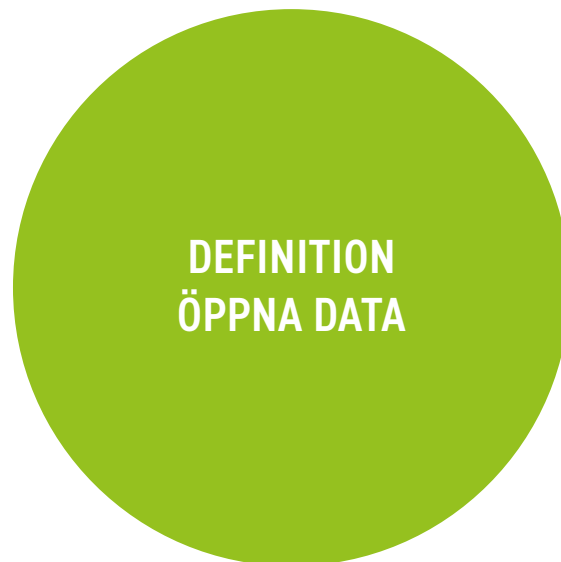
12. ATT MÄTA EN KOMMUNS ÖPPEN-DATA-MOQNAD - VÅR MODELL

Efter att ha analyserat benchmarken ovan så har vi kommit fram till att datamognad kan mätas på oerhört många olika sätt; allt ifrån via extremt komplexa matrislösningar till mera enkla och lättbegripliga metoder.

Vår ambition har varit att ta fram en modell som blir ett utvärderingsverktyg som är lätt att använda och som bidrar till att ta sikte mot nästa steg i en utvecklings-process kring kommunens arbete med öppna data.

Låt oss börja med definitionen; vår definition av begreppet öppna data blir:

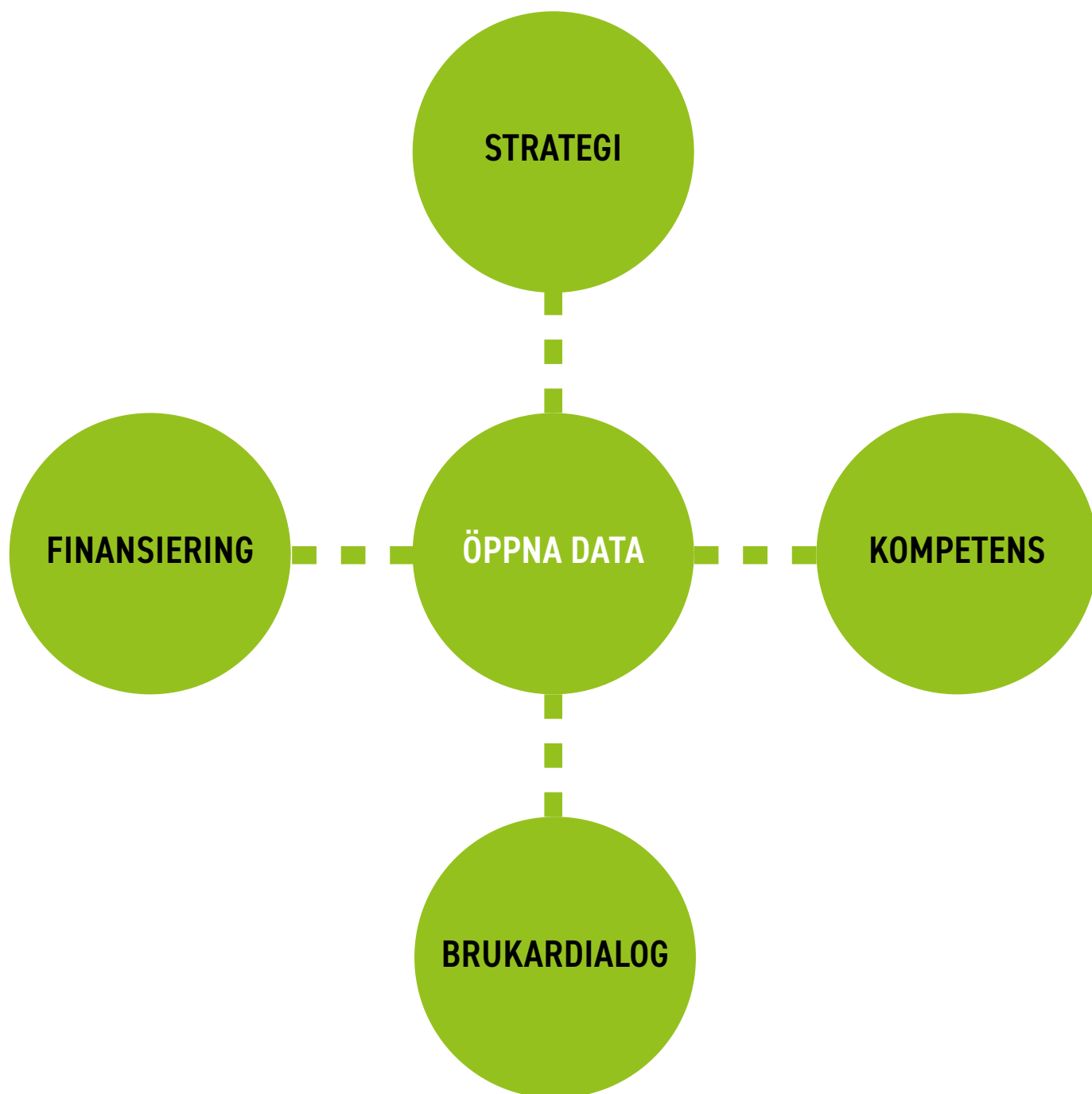

”Olika former av digital information som kostnadsfritt finns tillgänglig för alla på kommunens hemsida/webb. Den information som utgör öppna data kan vara text, siffror och statistik, bilder och ljud”.

Vår modell bygger på självskattning för kommunen, genom ett antal frågor som kan besvaras med "Ja" eller "Nej".

Lämpligen ställs frågorna personligen i samtal med kommunens IT-ansvarige eller likande. Man kan även tänka sig en webbaserad lösning.

Frågorna är indelade i fyra kategorier:

**FRÅGOR
STRATEGI**

1. Publicerar ni någon form av öppna data?

---
2. Publicerar ni mötesprotokoll, kallelser och likande dokument?

---
3. Publicerar ni olika nyckeltal för era verksamheter?

---
4. Publicerar ni befolkningsstatistik?

---
5. Publicerar ni annan statistik som rör kommunens verksamheter?

---
6. Publicerar ni information rörande kommunens ekonomi?

---
7. Publicerar ni kartmaterial i någon form?

---
8. Publicerar ni bilder från kommunen och era verksamheter?

---
9. Publicerar ni öppna data i andra kanaler än via er egna hemsida?

---
10. Har ni någon specifik teknisk plattform för publicering av öppna data?

---
11. Följer ni någon standard för att publicera öppna data?

---
12. Har ni någon/några anställda som ansvarar för publicering av öppna data?

---
13. Har ni någon form av strategidokument som beskriver hur ni ska arbeta med öppna data?

---
14. Har det fattats några beslut på politisk nivå kring hur/vad ni ska publicera som öppna data?

---
15. Arbetar ni med datasäkerhet kopplat till öppna data?

**FRÅGOR
KOMPETENS**

16. Anser ni er ha den kompetens ni behöver för att publicera öppna data?

---

17. Utbildar ni er personal i publicering av öppna data?

---

18. Har ni någon form av strategidokument som beskriver hur ni ska arbeta med kompetensutveckling inom öppna data?

**FRÅGOR
FINANSIERING**

19. Har ni en avsatt budget för ert arbete med öppna data?

---

20. Vet ni hur mycket ert arbete med öppna data kostar under ett år?

---

21. Är någon tjänsteperson särskilt ansvarig för ekonomin kring er publicering av öppna data?

FRÅGOR BRUKARDIALOG

22. Har ni någon form av supportfunktion riktad till användarna kring hur man använder era öppna data?

---

23. Är någon tjänsteperson särskilt ansvarig för kontakten med brukarna av era öppna data?

Varje "JA"-svar ger 2 poäng och varje "NEJ"-svar ger 1 poäng, vilket innebär att poängtalet kan hamna mellan 23 och 46 poäng.

Det sammanlagda resultatet leder till att kommunen blir placerad i en av fyra möjliga kategorier.

23-31 POÄNG;
NYBÖRJARE

Inget eller väldigt lite arbete med öppna data. Kommunen har inte påbörjat sitt utvecklingsarbete, eller befinner sig i ett initialt stadie.

32-38 POÄNG;
STARTAT

Arbetet med öppna data är påbörjat och finns uppe på agendan rent operativt.

39-46 POÄNG;
PÅ VÄG

Arbetet med öppna data är igång och har kommit en bit.

Nästa steg i processen blir att, med utgångspunkt från poängresultatet, ta fram en handlingsplan för den enskilda kommunens fortsatta arbete med öppna data.

Strukturen kring hur en handlingsplan kan se ut får bli en fråga för det kommande genomförandeprojektet. Några exempel på hur det skulle kunna se ut:

STRATEGI

- Hur utformar vi en öppen-data-strategi?
- Vilka data ska publiceras?
- Vem ska ha ansvaret?
- Etc.

KOMPETENS

- Vilken kompetens finns internt?
- Hur skaffar vi den kompetens vi behöver?
- Vem ska ha ansvaret?
- Etc.

FINANSIERING

- Hur finansierar vi vårt öppna-data-arbete?
- Vem ska ha ansvaret?
- Vad får det kosta?
- Etc.

BRUKARDIALOG

- Vilken support behövs?
- Vem ska ha ansvaret?
- Etc.

13. HUR GÅR VI NU VIDARE?

När nu utvärderingsmodellen är på plats blir ju nästa fråga; hur går vi då från snack till verkstad?

För Länsstyrelsen Skånes del innebär det att vi går vidare genom att arbeta fram ett projekt för genomförande inom ramen för den Europeiska Unionens regionala utvecklingsfond för Skåne-Blekinge 2021-2027; ett projekt där vi avser erbjuda kommunerna att få sitt öppna data arbete analyserat enligt modellen ovan och därefter gemensamt tar fram handlingsplaner och målbilder för det fortsatta öppna-data-arbetet i den enskilda kommunen.

Malmö i juni 2022

Jörgen Dehlin
Projektutvecklare

KONTAKT

Jörgen Dehlin

Samhällsbyggnadsavdelningen
Länsstyrelsen Skåne
Södergatan 5
205 15 Malmö

e-post: jorgen.dehlin@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane